

SPÓJNOŚĆ ODDZIAŁYWAŃ DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZYCH SZKOŁY I DOMU RODZINNEGO.

Rodzina oprócz środowiska lokalnego grup rówieśniczych, jest jednym z naturalnych środowisk wychowawczych. Spełnia ważne funkcje zarówno do utrzymania ciągłości biologicznej, jak i również normalnego rozwoju psychospołecznego. **Rodzina jest podstawowym i pierwszym w życiu człowieka środowiskiem kształtującym osobowość,** decydującym o jego przyszłości. Przynależność do rodziny decyduje o tym, czy start życiowy jest łatwy, czy trudny. Wzory osobowościowe rodziców, ich postawy i aspiracje mają wpływ na najwcześniejsze doświadczenia życiowe człowieka. Poziom wykształcenia rodziców decyduje często o atmosferze w rodzinie. Życzliwa, pełna zrozumienia atmosfera sprzyja dziecku w samorealizowaniu się, natomiast konflikty, brak wsparcia i zrozumienia, jest czynnikiem utrudniającym osiągnięcie celów.

Istotną rolę w przygotowaniu dziecka do życia w rodzinie i społeczeństwie **pełni praca na rzecz domu i rodziny.** Niepokojącym zjawiskiem **jest przerost obowiązków wykonywanych kosztem nauki, rozrywki.** Dotyczy to opieki nad młodszym rodzeństwem, pomocą w prowadzeniu gospodarstwa domowego, w pracach polowych i przy inwentarzu. Sytuacja taka ujemnie wpływa na układ kontaktów koleżeńskich, udział dziecka w działalności pozalekcyjnej i pozaszkolnej.

Praca zawodowa rodziców wpływa na stałe obowiązki domowe dziecka. Zdarza się, że rodzice wobec uczniów słabych stosują dwojakie podejście:

odsuwają ich od obowiązków domowych na rzecz nauki szkolnej, ale nie uzyskują pomocy ze względu na niski poziom wykształcenia rodziców lub obarczają dzieci osiągające słabe wyniki-dużym zakresem prac w domu czy na polu.

Rodzice muszą wyraźnie zdawać sobie sprawę z tego, że wszystkie dzieci w rodzinie muszą być przez rodziców jednakowo traktowane i zajmować w niej jednakowo ważną pozycję. Wszystkie dzieci obserwują jak rodzice je traktują w porównaniu z braćmi i siostrami.

Ważną sprawą jest **problem oceny przez rodziców osiągnięć dziecka.**

Wymaga ono od rodziców doceniania nawet nikłych osiągnięć, jak również tego, by go nie przeceniali.

Rodzice stosują różne postawy wobec dziecka. Mogą górować nad dzieckiem-w sposób ostry i surowy kierują nim, nie licząc się z odczuciami i pragnieniami dziecka. Bywają też bezradni wobec dziecka i jego wychowania, są bezsilni wobec problemów wychowawczych, niezdecydowani w podejściu do dziecka. Rodzic może wykazywać postawę **nadmiernej koncentracji uczuciowej na dziecku**, przesadnie troszczy się o dziecko, nadmiernie ochrania go, lub ma wobec niego wygórowane wymagania. Rodzice mogą reprezentować **postawę nadmiernego dystansu** w kontakcie z dzieckiem: wycofują się z bezpośrednich styczności z nim, braku czułości. Rodzice powinni ocenić poziom możliwości dziecka, muszą je obserwować i ustalić wprawę wykonywania różnego rodzaju czynności. Umiejętność oceny dziecka oznacza zdobywanie się na odpowiedni stosunek do trudności, jakie przejawia dziecko.

Szkoła to instytucja nie tylko kształcąca młode pokolenie, ale również instytucja umożliwiająca bezpośrednie interakcje społeczne i emocjonalne.

Zadaniem szkoły jest nauczanie i wychowanie. O skuteczności wychowania decyduje **spójność między** zasadami wpajanymi dziecku **w szkole**, a zasadami, które kształtują **rodzice**. Niezbędnym warunkiem

ku temu jest godne postępowanie zarówno rodziców, jak i nauczycieli oraz wzajemne zaufanie. Najogólniej funkcję szkoły można określić jako zespół obowiązków z zakresu opieki, związany z zaspokojeniem potrzeb dziecka, a także tworzeniem warunków umożliwiających mu wszechstronny rozwój.

W zakresie potrzeb opiekuńczych, szkoła powinna realizować następujące **funkcje:**

- kompensacyjną opieki szkolnej
- stymulowanie rozwoju uczniów
- doradczą
- selekcyjną
- konsultacyjną
- kulturotwórczą
- środowiskową

Głównie jednak przypisuje się **szkole trzy główne funkcje:**

- dydaktyczną
- wychowawczą
- opiekuńczą

Funkcja opiekuńcza jest także funkcją wspierającą, warunkującą prawidłowy rozwój ucznia, jak też prawidłową realizację nauczania i wychowania.

Funkcje te powinny nawzajem łączyć się i przenikać.

Szkoła powinna **współdziałać z rodziną**, nie tylko w zakresie wspierania uczniów przy uzyskiwaniu pozytywnych wyników w nauce i wychowaniu, ale także w zakresie rozwiązywania problemów opiekuńczych, kompensując braki w rodzinie. Uczniowie przebywają w szkole większą część dnia, zatem szkoła często zastępuje im dom rodzinny.

Współpraca szkoły z rodziną ma na celu wzajemne wspieranie się w wychowaniu dzieci do dojrzałej postawy wobec życia.

Współpraca ta powinna opierać się na trzech podstawowych założeniach:

1. Obowiązek wychowania dzieci ciąży przede wszystkim na rodzicach

i do obowiązków rodziców **należy kształtowanie systemu wartości, postaw społeczno-moralnych i religijnych, uczenie rzetelnej pracy, uczciwości, odpowiedzialności, właściwego stosunku do innych ludzi i samego siebie, a szkoła powinna wspomagać rodziców w wypełnianiu tych obowiązków.**

2. Przebieg i rezultaty kształcenia zależą nie tylko od przebiegu procesu dydaktyczno-wychowawczego szkoły, od zdolności i pracowitości ucznia, ale również od atmosfery życia rodzinnego. Dziecko powinno czuć się bezpiecznie w rodzinie, **odczuwać ze strony rodziców zainteresowanie, wyrozumiałość, aprobatę i pomoc, i to nie tylko w momentach sukcesów, ale przede wszystkim, w chwilach trudności i porażek.**

3. Dom rodzinny i szkoła muszą stale i odpowiedzialnie współpracować ze sobą w zakresie wspomagania rozwoju dzieci.

Dobra współpraca szkoły i domu obejmuje wiele różnorodnych kontaktów pomiędzy rodzicami, nauczycielami i uczniami.

Ważnym elementem tej współpracy jest prawidłowo prowadzona pedagogizacja rodziców.

Kontakty zbiorowe, to znaczy spotkania klasowe obejmują:

- zapoznanie** rodziców z treściami programów nauczania i wychowania, sposobami oceniania wiedzy, umiejętności i postaw uczniowskich,
- informowanie** rodziców o osiągnięciach szkolnych uczniów, ich zainteresowań i zamiłowań poznawczych, kulturowych czy sportowych,
- organizowanie** spotkań merytoryczno-szkoleniowych poświęconych omawianiu określonych problemów wychowawczych, zdrowotnych, psychologicznych zaistniałych w klasie czy też szkole.

Edukacja rodziców jest działalnością wzbogacającą ich potoczną wiedzę pedagogiczną o elementy naukowej wiedzy o wychowaniu dzieci .

To sprzyja spójności działań wychowawczo-edukacyjnych szkoły i rodziny.

Dzięki szeroko **zakrojonej pedagogizacji** wiedza rodziców może się wzbogacić o wiadomości dotyczące higieny, psychologii rozwojowej i wychowawczej, socjologii.

Ważnym zadaniem pedagogizacji jest kształtowanie kultury pedagogicznej rodziców i innych osób zaangażowanych w proces wychowania. Nieznajomość potrzeb dziecka sprzyja popełnianiu przez rodziców typowych błędów wychowawczych, wynikających z braku świadomości własnej roli w procesie wychowawczym. Podstawy wiedzy psychopedagogicznej są niezbędnym elementem intelektualnym kultury pedagogizacji rodziców i przyczyniają się do budowania właściwej atmosfery wychowawczej w rodzinie. Rodzice korzystają najczęściej z specjalistycznych czasopism, poradników, programów telewizyjnych. Fachowych **rad udzielają** poradnie psychologiczno-pedagogiczne, pedagodzy szkolni i wychowawcy klasowi.

To szkoła na skutek bezpośredniej formy kontaktu z rodzicami może wpływać na podniesienie jakości wychowania w rodzinie i poprawę sytuacji dziecka zarówno w domu, jak szkole.

Nauczyciel nauczania zintegrowanego już w klasie pierwszej powinien określić obszar kompetencji rodziców, wytyczyć obszar współpracy i ustalić jej zasady.

Należy zadbać o to, aby **zaangażować rodziców** w różnego rodzaju uroczystości klasowe, otwarte zajęcia dla rodziców, wycieczki, chwile wspólnego relaksu, zabawy i sportu. **Wszystko to integruje uczniów, nauczycieli, a także rodziców**, wyzwała trwałe więzi emocjonalne i jest istotnym czynnikiem edukacji i wychowania.

Rodzice czują się czasami zagubieni w obliczu trudności, jakie niesie życie.

Popełniają pomyłki wychowawcze, albo pobłażają albo zrozpaczeni, bezsilni skreślają dziecko. Rodzice często nie rozumieją, że **uczenie dziecka właściwych zachowań**, motywowanie do współpracy, wyciąganie konsekwencji z jego złych zachowań **- należy do rodzicielskich zadań.**

Są często przekonani, że oddając dziecko w ręce nauczyciela są uwolnieni z odpowiedzialności za wychowanie dziecka. To właśnie nauczyciel i szkoła ma ich zastąpić, ma uczyć, wychowywać i zastąpić dom rodzinny.

Zatem rola nauczyciela w edukacji rodziców jest ogromna. Warto inwestować w rodziców, aby oni mogli to oddać swoim dzieciom.

Efektem oddziaływań wychowawcy powinny być zmiany w **relacjach: rodzic –nauczyciel, rodzic –dziecko, dziecko –nauczyciel.**

Rodzice poczuć się pewniejsi w swojej roli wobec dziecka, będą mieć poczucie wpływu na dziecko, świadomi celów jakie sobie stawiają w wychowaniu.

Wychowawca znający środowisko rodzinne ucznia łatwiej zauważa nieprawidłowości w wychowaniu i przyjmuje właściwy **sposób oddziaływań pedagogicznych zarówno na dzieci jak i ich rodziców.**

Czynnikiem korygowania negatywnych zachowań czy uświadamiania rodzicom pewnych spraw związanych z wychowaniem jest **ich pedagogizacja.** Powinna ona wskazywać na pojawiające się zagrożenia i związane z nimi skutki oraz wskazać sposoby postępowania w celu ich wyeliminowania.

Edukacja rodziców powinna doprowadzić, by nie tylko dzieci, ale właśnie **rodzice polubili szkołę .By żyli jej problemami,** a przez dziecko byli z nią „na bieżąco”

Aby **spójność** oddziaływań szkoły i domu przyniosła oczekiwane rezultaty, oddziaływania na dzieci i ich rodziców muszą być **stałe i systematyczne.**

Muszą być jednocześnie przepełnione autentyczną życzliwością i szacunkiem, ale również cechować się konsekwencją i stawianiem wymagań.

Wszyscy, którzy mają świadomość, że przyszłość rodziny, narodu i społeczeństw zależy od wychowania młodzieży, powinni dołożyć wszelkich starań, aby ten proces zakończył się sukcesem.

Uważam, że jednolitość oddziaływań dydaktyczno-wychowawczych szkoły i domu to bardzo ważny element osiągnięcia założonych celów.

W tym coraz bardziej zabieganym świecie, gdzie coraz więcej jest rodzin niepełnych, wzrasta poziom ubóstwa oraz przybywa rodzin niewydolnych wychowawczo, jak również biorąc pod uwagę oczekiwania rodziców wobec szkoły, by uzyskać **spójność oddziaływań** szkoły i domu-pedagogizacja rodziców staje się koniecznością i **potrzebą**

Opracowanie: **mgr Dorota Adamczak**

Nauczanie Zintegrowane

Publiczna Szkoła Podstawowa im. L. Jakubowicz w Ostrowitem

Referat wygłoszony na radzie pedagogicznej oraz podczas zebrania z rodzicami

Bibliografia:

1. Dąbrowski Zbigniew, Pedagogika opiekuńcza w zarysie, Olsztyn 2000
2. Hulek Aleksander, Rewalidacja dzieci i młodzieży, PWN Warszawa 1984
3. Mendel Maria, Rodzice i szkoła, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2000
4. Wilkońska Joanna, Nie bój się wywiadówki, „Wychowawca”, Kraków nr 1/1999